

GOLCZEWO
www.golczewo.pl

Z KART HISTORII

Początki Golczewa sięgają IX/X wieku. Grodzisko położone nad jeziorem Okonie, było terytorium plemiennym Wolinian.

Jedna z najważniejszych dróg handlowych w XII i XIII wieku biegła z Kamienia Pomorskiego przez Golczewo, Pyrzyce do granicznego grodu Santoka i dalej do Wielkopolski. Ranga tego traktu handlowego wzrosła po upadku Wolina w 1170 r. i po przeniesieniu siedziby księstwa i biskupstwa do Kamienia. Golczewo leżało przez dziesiątki lat na głównym szlaku handlowym łączącym stolicę książęcą, a później biskupią z Wielkopolską.

W latach 1251-1288 na ziemie te przybywają osadnicy z Brandenburgii. Przy grodzie powstaje osada targowa /castrum et villa Gulzow/. Właściciele osady Wulvekin Smeling i Echard Wedelstedt wybudowali, prawdopodobnie ok. 1284 r. na niewielkim wzgórzu, zamek z wieżą. Zamek golczewski był jednym z największych i najlepiej posadowionych na Pomorzu. Do dziś pozostałością jest najwyższa na Pomorzu Zachodnim wieża zamkowa.

Pierwsza wzmianka w dokumentach o golczewskim zamku pochodzi z 1304 r. Dotyczy układu z 15 lipca 1304 r. zawartego w Białogardzie, pomiędzy Bogusławem IV wołogoskim, a biskupem kamieńskim Henrykiem z Wacholz i kapitułą kamieńską. Strona kościelna zobowiązała się do trwania przy księciu i jego dziedzicach w zamian za co książę odstąpił jej prawa zwierzchnie do zamku Golczewo, wykupionego następnie od dzierżących go rycerzy Erharda i Wulvekina Smelingów oraz Wedelsteda.

Po pożarze Kamienia Pomorskiego (od 1307/1308 do lat trzydziestych XIV wieku) zamek golczewski był siedzibą biskupów kamieńskich.

W 1363 r. biskup kamieński zastawia zamek kapitule kamieńskiej.

W 1405 r. zamek przeszedł we władanie księcia Bogusława VIII –będącego członkiem kapituły kamieńskiej i administratorem biskupstwa.

W 1454 r. na zamku w Golczewie odbył się synod diecezjalny. Zajął się on problemem podniesienia poziomu życia kleru (zwłaszcza zakonnego) oraz zagadnieniami związanymi z należyтым sprawowaniem służby Bożej.

1520 r. zamek był kilkakrotnie odwiedzany przez księcia Bogusława X.

13 grudnia 1534 r. w Trzebiatowie, na sejmiku przyjęto wyznanie protestanckie za obowiązujące w Księstwie.

1684 r. Golczewo wraz z całym biskupstwem przeszło we władanie Marchii Brandenburskiej.

W 1637 r. na zamku w Golczewie zamieszkał ostatni, tytularny protestancki biskup kamieński Ernest Bogusław de Croy (1620-1684), siostrzeniec ostatniego księcia pomorskiego Bogusława XIV.

W rezydencji biskupów kamieńskich w Golczewie, książę Ernest Bogusław de Croy, w dniu 6 listopada 1669 r. podpisał dokument – akt fundacyjny organów dla katedry kamieńskiej.

Mieszkańcom Golczewa, książę de Croy, funduje studzienkę u źródła z czystą i zdrową wodą, bogatą w związki mineralne.

W 1779 r. wodę ze źródła poprowadzono do wybudowanego na dziedzińcu zamkowym browaru.

W czasie II wojny światowej Golczewo zostało zdobyte przez wojska radzieckie I Frontu Białoruskiego dowodzonego przez marszałka Georgija Żukowa i I Armię Wojska Polskiego

dowodzoną przez gen. Stanisława Popławskiego wchodzącą w skład tego frontu 6 marca 1945r. Golczewo poniosło straty w ok. 40% zabudowy.

Powojenna nazwa miejscowości nawiązuje do formy zgermanizowanej „Gülzow”, przyjętej po 1945 r. Przez pewien okres po wojnie miejscowość nosiła nazwę Goliszewo. Już w maju, czerwcu 1945 r. zaczęli napływać pierwsi osadnicy, wracali zza Odry byli więźniowie hitlerowskich obozów i ludzie wywiezieni na roboty przymusowe. Pojawiać się zaczęli pierwsi repatrianci, osadnicy z centralnej i wschodniej Polski.

Bardzo ważnym wydarzeniem w życiu Golczewa było nadanie miejscowości przez I Premiera III Rzeczypospolitej praw miejskich w dniu 1 stycznia 1990 r.

W 2010 r. Golczewo będzie obchodzić 20. Rocznicę Nadania Praw Miejskich Miejscowości Golczewo.

WALORY PRZYRODNICZE I TURYSTYCZNE

Gmina Golczewo leży przy krańcu Puszczy Goleniowskiej.

Dużym bogactwem gminy są lasy, które stanowią prawie 45% całej powierzchni. Duża lesistość pozwoliła na utworzenie cztery Zespoły Przyrodniczo – Krajobrazowe, tj. „Las Golczewski”, „Las Samliński”, „Dolina Stawny” oraz „Góra Bukowa”. W obrębie Zespołu Przyrodniczo – Krajobrazowego „Las Golczewski” utworzono rezerwat przyrody o nazwie „Golczewskie Uroczysko”. W lasach tych dominują drzewa, których wiek przekracza często 150 lat. Bogactwem jest także różnorodna roślinność oraz zwierzęta. Klejnotem przyrodniczym są liczne śródleśne jeziora dystroficzne, jary, wąwozy, źródlika. Na terenie „Lasu Golczewskiego” i „Lasu Samlińskiego”, dla podkreślenia cennych obiektów natury, utworzono ścieżki dydaktyczne, które swoim przebiegiem zaprowadzą nas do malowniczych i osobliwych leśnych zakątków.

Ścieżka dydaktyczna „Las Samliński” liczy około 2 km. Rozpoczyna się we wsi Samlino, przebiega starą aleją kasztanową od nieistniejącego już pałacu i dalej wiedzie przez tereny lasu i wzgórze Samlińskiego. Na trasie znajduje się 7 przystanków.

Ścieżka dydaktyczna „Las Golczewski” ma 4 km długości. Rozpoczyna się przy leśniczówce w Lesie Golczewskim. Na trasie znajduje się 7 przystanków: „Drzewo Doborowe Dąb”, „Dąb Władycha”, „Dziuple Gągołów”, „Drzewo Doborowe Modrzew”, „Drzewo Doborowe Świerk”, „Jezioro Żabie”, „Las Widłakowy”.

Charakterystyczne ukształtowanie terenu Gminy Golczewo stało się impulsem do wyznaczenia pieszych i rowerowych szlaków turystycznych, miejsc biwakowych, oraz pól namiotowych.

Szlaki turystyczne (żółty, czerwony, zielony) prowadzą przez najpiękniejsze leśne tereny Nadleśnictwa Rokita. Trasy te są bardzo dobrze oznakowane i bez żadnych przeszkód można urządzać sobie po nich spacer, wycieczki piesze, rowerowe, czy biegi przełajowe. Szlaki rozpoczynają się w Golczewie na dworcu PKS (centrum). Łączna długość tych szlaków wynosi 66,5 km. Zielona trasa ma swój początek w gminie Golczewo, ale w swoim przebiegu wchodzi na tereny sąsiednich gmin.

Dodatkowo przez gminą przebiega „Leśny Szlak Golczewski” – znakowany szlak kolarski - czerwony (Czarnogłowy, Buk Kamieński – gmina Przybiernów, Kłodzino, Drzewica, Golczewo, Samlino, Dobromyśl, Mechowo). Łączna długość wynosi 30,00 km, długość na terenie Gminy Golczewo: 26,9 km.

W otoczeniu przyrody wyznaczono również leśne parkingi: na drodze Golczewo – Nowogard, Golczewo – Parłówko. O podobnych miejscach wypoczynku nie zapomniano w Lesie

Samlińskim w miejscowości Dobromyśl oraz przy leśniczówce w „Lesie Golczewskim”. Każdy turysta może w nich po trudach wędrówek pieszych, rowerowych, odpocząć w ciszy i podziwiać leśne krajobrazy.

Dodatkowym atutem samego miasta Golczewa jest charakterystyczne usytuowanie w dolince między dwoma jeziorami: Szczuczym i Okonim. Jezioro Szczucze jest zagospodarowane na cele rekreacyjne. Tutaj znajduje się strzeżona plaża ze zjeżdżalnią, wypożyczalnia sprzętu pływającego. Oba jeziora, rzeka Wołczenica, oraz prywatne stawy rybackie to przede wszystkim raj dla wędkarzy. Duża powierzchnia lasów jest również miejscem dla pasjonatów myślistwa i grzybobrania.

W Golczewie doskonale funkcjonuje kompleks sportowo – rekreacyjny „Moje boisko – Orlik 2012”. Na terenie Orlika organizowane są przede wszystkim turnieje piłki nożnej i siatkowej, można również indywidualnie poćwiczyć. Można także korzystać z boiska do tenisa ziemnego.

W Imnie (5 km od Golczewa) znajduje się jedyna w Polsce hodowla kucy szetlandzkich oraz śródleśne jezioro Imno, leżące na wschodnim skraju Nadleśnictwa Rokita. Jezioro to jest bezodpływowe i ma specyficzną dla tego środowiska wodę. Z trzech stron otacza je torfowisko. Na wschodnim brzegu jeziora jest piaszczysta plaża oraz pole namiotowe utrzymywane przez nadleśnictwo.

Położenie gminy Golczewo z dala od ciężkiego przemysłu i wielkich fabryk, w otoczeniu zieleni i czystego powietrza, daje ludziom okazję do wypoczynku w symbiozie z naturą. Niewielka odległość od nadmorskich miejscowości stwarza dogodne możliwości skorzystania z kąpeli słonecznych i wodnych Bałtyku.

WARTO ZOBACZYĆ

- pierścieniowate grodzisko z IX wieku;
- XIII wieczna, największa na Pomorzu Zachodnim wieża zamkowa z punktem widokowym;
- kościół pod wezwaniem św. Andrzeja Boboli - Kościół z XV wieku-jednonawowy, na planie prostokąta-przebudowany w XIX wieku; kryty dachem 2-spadowym, ceramicznym; od zachodu dobudowano w 1882 r. wieżę z cegły, osobno stojącą na planie kwadratu, przechodzącą w 8-bok, zwieńczoną hełmem spiczastym z wimpergiem, od wschodu nowo dobudowana zakrystia.

We wnętrzu: strop drewniany, podwyższony belkowy; nie zachował się ołtarz ambonowy z XVII wieku; z zabytkowych resztek w latach siedemdziesiątych urządzono ołtarz główny; ambona z XVII wieku, przerobiona; prospekt organowy z instrumentem na emporze.

Kościół pod wezwaniem św. Andrzeja Boboli poświęcony został 16 X 1945 r. przez ks. Henryka Kulikowskiego.

- studnię artezyjską z żabą w koronie nad jeziorem Szczucze;
- Cmentarz Jeńców Wojennych w Golczewie-Sosnowicach,
- Unibórz: kościół z końca XIX wieku w stylu neogotyckim, murowany z cegły;
- Kłęby: ruiny wiatraka holenderskiego z II połowy XIX w.;
- Gadom: pałac z XVIII w., przebudowany po 1880 r., w stylu eklektycznym; murowany z cegły. W otoczeniu znajduje się park krajobrazowy z I połowy XIX w. Obecnie własność prywatna;
- Kozielice: kościół z XIV w. murowany z kamienia polnego i cegły. Malowidła we wnętrzu powstały w 1912/13r.;

- Niemica: kościół z 1795r.;
- Mechowo: kościół gotycki z wieżą drewnianą z 1647 r., pałac z przełomu XVIII/XIX w. zbudowany z cegły. W południowej stronie dworu znajduje się XIX wieczny park krajobrazowy. Obecnie własność prywatna;
- Upadły: kościół XIX wieczny murowany z kamienia, z cmentarzem otoczonym kamiennym murem i starodrzewiem.

